

Slovenski zamejski tisk

Revolverski atentati, ki jih delajo zadnji čas teroristi v Italiji na ugledne in odločnejše demokratične časnikarje v Italiji, so nehote ponovno opozorili javnost na velikanski pomen časnikarskega delovanja v javnosti in na vlogo tiska v demokratični družbi. Javnost je pogosto do tega brezbrizna, ker o tem ne razmišlja. Časnikarsko delo in tisk se ji zdita nekaj samo po sebi razumljivega in normalnega, kakor na or. peka kruha. Kakor dobijo vsak dan v pekarni svež kruh, tako se zdi ljudem logično, da dobe tudi novo številko dnevnika ali tednika, ne da bi slutili, koliko dela in tudi koliko študija in odgovornosti je zvezanih s tem.

To velja v enaki in še večji meri za slovenski zamejski tisk na Tržaškem, Goriškem, Beneški Sloveniji, in seveda tudi na Koroskem, kajti slovenski listi izhajajo še v veliko težjih pogojih kot italijanski, in da se obdrži slovenski zamejski tisk pri življenju ter dosega določeno kvaliteto, je potreben še poseben trud. Slovenska javnost tega pogosto ne zna prav ceniti in marsikdo niti ne doume, da za slovenskim tiskom ne stoje take finančne možnosti kot za italijanskim, zato se čudi, zakaj niso slovenski listi enako debeli kot italijanski ali enako polni slik.

Vse to stane veliko denarja, ki ga lahko dobijo listi le iz naročnine, iz prodaje v kioskih ali iz objavljanja reklam in malih oglasov. Toda slovenski zamejski listi imajo sorazmerno malo kupcev, naročnikov in s tem seveda tudi bravcev, ker ima med drugim javnost, kot rečeno, premalo razumevanja za slovenski tisk in marsikdo rajši seže po tujejezičnem tisku. Taki ljudje se ne zavedajo kaj bi slovenstvo v zamejstvu izgubilo, če bi izgubilo svoj tisk, ki je eno najbolj učinkovitih orožij v narodnoobrambenem boju in v političnem boju za naše pravice in za naše narodno uveljavljanje.

Čudno pa je, da naši listi niso deležni prave podpore niti s strani desetstisočev obiskovalcev iz matične Slovenije, ki skoraj vsak dan prihajajo v Trst po nakupih in na obisk, niti s strani slovenskih zdomcev, izseljencev v drugih evropskih državah in onstran oceanov. Le malokdo od teh ljudi se naroči na kak zamejski list in še veliko manj je obiskovalcev iz matične Slovenije, ki bi kupili kak zamejski slovenski list, da bi se iz njega poučili, kako se godi naši slovenski manjšini v Italiji. Ta brezbriznost obisko-

(Dalje na 2. strani)

KAJ BO PRINESEL SADATOV OBISK?

Zelo težko je danes predvidevati, kakšne posledice bo dejansko imel obisk, ki ga je v soboto 19. t.m. opravil egiptovski predsednik Sadat v Izraelu. Ni treba posebej poudarjati, da je bil ta obisk zgodovinskega pomena in da je bil tudi nekaj neobičajnega, saj sta Egipt in Izrael, vsaj formalno, še vedno v vojnem stanju. Pobuda predsednika Sadata pa je bila vsekakor zelo drzna, kajti morebiten neuspeh tega obiska bi na daljši rok gotovo pomenil za egiptovskega predsednika političen samomor.

Sadat v svojem govoru pred izraelskim parlamentom ni sicer niti za las odstopil od stališč in zahtev celotnega arabskega sveta, saj je kot pogoj za sklenitev miru na Bližnjem vzhodu postavil umik izraelskih sil z vsega zasedenega arabskega ozemlja (z Jeruzalemom vred) ter priznanje pravice Palestincem, da si ustanovijo svojo lastno državo. S svojim obiskom v Izraelu pa je Sadat po mnenju precejšnjega dela arabskega sveta zagrešil predvsem tale neodpušljivi greh: priznal je obstoj izraelske države.

Toda bolj kot uradni govori in uradne izjave so glede na silno zapleteno problematiko Bližnjega vzhoda važni razgovori,

ki jih je imel predsednik Sadat z izraelskimi voditelji »na štiri oči«. Težko si je namreč predstavljati, da bi se egiptovski predsednik odločil za tako senzacionalno in tudi nevarno pobudo, ne da bi prej izoblikoval natančnejši načrt za konkretno ureditev bližnevzhodnega vprašanja. Jasno je namreč, da umika izraelskih sil z zasedenega arabskega ozemlja ni mogoče uresničiti čez noč in brez določenih protidajatev, kot tudi ni mogoče čez noč rešiti kočljivega problema Palestinec.

Mimo vsega tega pa je treba priznati, da je Sadatovo potovanje bilo izredno pomembno predvsem s psihološkega vidika, ker se je po njegovi zaslugi ustvarilo med izraelskim ljudstvom in vsaj delom arabskega ljudstva novo vzdušje, ki je tudi eden važnih pogojev za sklenitev miru, zlasti v tem predelu sveta, ki je v zadnjih 30 letih bil priča neprestanemu prelivanju krvi.

Sadat je svojo pobudo uresničil kljub odločnem nasprotovanju Sirije, Libije, Alžirije in drugih arabskih držav, da ne omenjamo samih Palestinec, ki so Sadatov obisk označili za navadno izdajstvo. Doživel je celo to, da je v znak protesta odstopil nje-

(Dalje na 8. strani)

Komisija za zaščitni zakon

Ministrski predsednik Andreotti je pred dnevi pričeli izpolnjevati obljubo, ki jo je bil dal članom odposlanstva slovenske narodnostne skupnosti na sprejemu v Rimu v začetku letošnjega avgusta. Deželnega predsednika Comellija je namreč naprosil, naj imenuje štiri člane posebne komisije, ki bo imela nalogo, da sestavi besedilo zakona ali zakonov za globalno zaščito slovenske narodne manjšine v Italiji. Predsednik Comelli je v to komisijo že imenoval prof. Albina Sirka, ravnatelja trgovske šole v Gorici, ki ga je predlagala Slovenska skupnost, dr. Karla Šiškoviča, ravnatelja Slovenskega raziskovalnega instituta v Trstu, ki ga je predlagala Slovenska kulturno gospodarska zveza, univerzitetnega profesorja Bartoleja, izvedenca za ustavno pravo, ter odvetnika Pacio iz Trsta.

Neuradno pa se je zvedelo, da bodo ostali člani komisije predstavniki pristojnih ministrstev ter zastopniki vseh strank ustavne-

ga loka. Krščanska demokracija in komunistična partija bosta imeli v komisiji po dva predstavnika, socialisti, socialdemokrati, republikanci in liberalci pa po enega. Predvideva se da bo to komisijo sestavljalo skupno 19 članov.

Do zdaj je torej le to gotovo, da bosta v komisiji dva slovenska člana (Sirka in Šiškovič), kar je vsekakor odločno prepričilo številno glede na dejstvo, da bo komisija obravnavala vprašanja, ki se neposredno tičejo slovenske manjšine. V političnih krogih v Trstu pravijo, da utegnejo komunisti imenovati enega Slovenca v komisijo, s čimer bi se število povečalo na tri, kar pa bi bilo še vedno premalo.

Pravilno je torej poudarilo deželno vodstvo Slovenske skupnosti, ko je ugotovilo, da je vlada pri sestavi komisije kršila načelo, ki je veljalo za tisto komisijo, ki je sestav-

(Dalje na 7. strani)

RADIO TRST A

: : NEDELJA, 27. novembra, ob: 8.15 Dobro jutro po naše. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu. 11.05 Mladinski oder: »Zvesti tovariši«. (Sonja Sever - Mariza Perat). RO. 11.35 Nabožna glasba. 12.15 Glasba po željah. 13.00 Ljudje pred mikrofonom. 14.00 Novice iz Furlanije - Julijske krajine. 15.00 Šport in glasba. 19.00 Poročila.

: : PONEDELJEK, 28. novembra, ob: 7.20 Dobro jutro po naše. 8.05 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavidan. - vmes (9.30): Kaku so jele naše nuonote (Samo Sancin). 11.35 Plošča dneva. 12.00 Glasba o željah. 13.15 Slovenski zbori. 13.35 Od melodije do melodije. 14.10 Roman v nadaljevanjih - F.E. Vidocq - Balbina Baranovič Battellino: »Vidocquove pustolovščine«. 15.35 Glasbeni ping-pong, vodi Ivan Peterlin. 16.30 Glasba za najmlajše. 17.05 Koncert Mladinskega pevskega zbora iz Maribora, ki ga vodi Branko Rajšter. 17.30 Glasbena panorama. 18.10 Slovenci v habsburški monarhiji. 18.25 Klasični album.

: : TOREK, 29. novembra, ob: 7.20 Dobro jutro po naše. 8.05 Tjavidan, glasba in kramljanje za poslušavke. 9.05 Tjavidan (II. del) - vmes (9.30): Nekoč je bilo. 10.05 Koncert sredi jutra - vmes (10.35): Primorske žene v Egiptu. 11.35 Plošča dneva. 12.00 Glasba po željah. 13.15 Zborovska glasba. 13.35 Od melodije do melodije. 14.10 »Vidocquove pustolovščine«. 14.30 Motivi iz filmov in revij - vmes: Kulturna beležnica. 15.35 Top lestvica. 16.30 Čudoviti otroški svet. 17.05 Koncert Mladinskega pevskega zbora iz Maribora. 17.30 Glasbena panorama. 18.10 Pravorečje. 18.25 Klasični album.

: : SREDA, 30. novembra, ob: 7.20 Dobro jutro po naše. 8.05 Tjavidan. 9.05 Tjavidan (II. del) - vmes (9.30): Z modo po svetu. 10.05 Koncert sredi jutra - vmes (10.35): Ljudje in dogodki. 11.35 Plošča dneva. 12.00 Glasba po željah. 13.15 Slovenska ljudska glasba. 13.35 Od melodije do melodije. 14.10 Roman v nadaljevanjih: »Vidocquove pustolovščine«. 14.30 Kličite Trst 31065. 16.30 Otroci pojo. 17.05 »Kean ali Genialnost in nerednost«. Draba v 5 dejanjih. Izvedba: SSG v Trstu. Režija: Branko Gombač. 18.10 »Kean ali Genialnost in nerednost« (2. del).

: : ČETRTEK, 1. decembra, ob: 7.20 Dobro jutro po naše. 8.05 Tjavidan. 9.05 Tjavidan (2. del) - vmes (9.30): Kje so moje rožice. 10.05 Koncert sredi jutra. - vmes (10.35): Družina v sodobni družbi. 11.35 Plošča dneva. 12.00 Glasba po željah. 13.15 Tekmovanje »C.A. Seghizzi« v Gorici. 13.15 Od melodije do melodije. 14.10 »Vidocquove pustolovščine«. 14.30 Evergreeni - vmes: Kulturna beležnica. 15.35 Kaj je novega v diskoteki. 16.30 Odprimo knjigo pravljic. 17.05 Klavirska glasba v čitalnicah. 17.25 Glasbena panorama. 18.10 Položaj ženske v Italiji včeraj in danes.

: : PETEK, 2. decembra, ob: 7.20 Dobro jutro po naše. 8.05 Tjavidan. 9.05 Tjavidan (2. del) - vmes (9.30): Block notes. 10.15 Koncert sredi jutra. - vmes (10.35 cca): Rojstna hiša naših velmož. 11.35 Plošča dneva. 12.00 Glasba po željah. 12.45 Pristopanje k deželni oddaji - Občina Devin - Nabrežina: Finančno stanje občine. 13.15 S pevskih revij SKPA. 13.35 Od melodije do melodije. 14.10 »Vidocquove pustolovščine«. 14.30 Veliki izvajalci - vmes: Kulturna beležnica. 15.35 Njej v posvetilo. 16.00 Gremo v kino. 16.30 Otroški vrtljak. 17.00 Deželni skladatelji. 18.10 Kulturni dogodki v deželi in ob njenih mejah.

: : SOBOTA, 3. decembra, ob: 7.20 Dobro jutro po naše. 8.05 Tjavidan. 9.05 Tjavidan (2. del) vmes (9.30): Nekoč je bilo. 10.05 Koncert sredi jutra - vmes (10.35 cca): Kulturno pismo. 11.35 Plošča dneva. 12.00 Glasba po željah. 13.15 Pa se sliši, slovenske ljudske pesmi. 13.35 Izbor iz oper in glasbenih komedij. 14.10 »Vidocquove pustolovščine«. 14.30 Običaji in glasba. 15.00 Tekmujte s Petrom. 16.0 Svet okoli nas. 17.05 Mi in glasba. 18.10 »Cankar v Trstu«. Radijska igra (Mirko Mahnič). Izvedba: RO. 18.45 Vera in naš čas. 19.00 Poročila.

Seminar o Radiu Trst A

V Motelu na Pesku je bil v soboto seminar, ki ga je priredilo ravnateljstvo tržaškega deželnega sedeža radijske in televizijske ustanove RAI in ki je bil v celoti posvečen problematiki radijske postaje Trst A. Seminar je vodil ravnatelj dr. Guido Botteri, ki je v svojem uvodnem poročilu med drugim naglasil, da je radijska postaja Trst A »sredstvo slovenske narodne skupnosti v Italiji in v službi te skupnosti«. To načelo — je nadaljeval dr. Botteri — bo veljalo tudi za televizijske oddaje v slovenskem jeziku, ki se bodo predvidoma redno začele 1. januarja leta 1979, na poskusni ravni pa v drugi polovici prihodnjega leta. V tej zvezi je ravnatelj opozoril, da je upravni svet radijske in televizijske ustanove odobril načrt investicij, ki bodo omogočile zgradnjo tretjega televizijskega omrežja, namenjenega oddajam deželnega značaja, in v tem okviru bodo na sporedu tudi oddaje v slovenskem jeziku.

Prvotno bodo dnevno na sporedu 20-minutna poročila ter tedensko dve ali dve uri in pol televizijskega programa. Po izjavah dr. Botterija bo z izgradnjo tretjega televizijskega omrežja zagotovljeno sprejemanje oziroma gledanje televizijskih oddaj 92 odst. prebivalstva v Furlaniji Julijski krajini, medtem ko bo za vso državo ta odstotek znatno manjši (72).

Seminarja se je udeležilo nad 100 ljudi, med katerimi so bili zlasti radijski sodelavci, kulturniki ter predstavniki slovenskih kulturnih, političnih ter drugih organizacij s Tržaškega, Goriškega in z Beneške Slove-

nije, kar vsekakor dokazuje, kako je slovenskim ljudem pri srcu problematika radijske postaje Trst A in bodočih slovenskih televizijskih oddaj.

V razpravo, ki je bila glede na prvi takšen seminar, splošne in tu pa tam tudi načelne narave, so posegli številni udeleženci. V središču pozornosti je bilo predvsem vprašanje avtonomije, se pravi, ali obstaja pri pristojnih organih volja, da se prizna slovenski narodni manjšini v Italiji pravica, da sama upravlja to važno sredstvo množičnega obveščanja in ta važni kulturni medij. Ta zahteva je zelo jasno prišla do izraza v domala vseh posegih, priznati pa je treba, da ravnatelj Botteri v svojem odgovoru ni bil kdovekako jasen, oziroma ni natančno obrazložil, kako si osebno zamišlja izvajanje načela, ki ga je naglasil v svojih uvodnih izjavanjih, češ da je radio Trst A sredstvo slovenske narodnostne skupnosti in v službi te skupnosti.

Udeleženci so se dotaknili tudi vprašanja vsebine programov in poročil, vprašanja urnika radijskih oddaj (menili so, da se dnevne oddaje končajo prezgodaj), oddaj za šole (tu je treba priznati, da so se lani znatno izboljšale) itd.

Tako kočljive in zahtevne problematike seveda ni mogoče izčrpati v nekaj urah, zaradi česar pričakujemo, da bo ravnateljstvo nadaljevalo s prirejanjem takih srečanj. V soboto je radijsko vodstvo dejansko postavilo prvi neposredni stik s svojimi poslušalci, kar je treba vsekakor pozitivno oceniti.

Koliko škofij je v Sloveniji?

»Družina« je prinesla v svoji 44. številki članek pod tem naslovom, v katerem tiskovni urad ljubljanske nadškofije odgovarja na naš članek »Nujno je treba urediti vprašanje novih slovenskih škofij« v naši številki z dne 27. oktobra. V članku »Družine« je rečeno, da spadajo slovenske škofije med srednje-velike škofije, da je mnogo škofij po svetu še večjih in da Apostolski sedež ustanavlja nove škofije tam, kjer je na voljo dovolj osebja in tudi finančnih sredstev, da bodo mogle živeti in delovati. Majhne škofije imajo prav v teh vprašanjih hude težave in zato jih združujejo v večje.

S tem se ne moremo povsem strinjati. Dežela Furlanija - Julijska krajina je še eikrat manjša od Slovenije in ima komaj dve tretjini toliko prebivalstva in ima vendar vsaj tri škofije. Dalmacija je tudi manjša in ima celo vrsto škofij. Hrvaška Istra je veliko manjša od Slovenije in ima z Reko vred dve škofiji. Tudi celovška škofija je manjša od ljubljanske in mariborske. Da sta ti zadnji preveliki, dokazuje tudi dejstvo, da sta potrebna pomožna škofa. Poleg tega ima stvar tudi svojo cerkveno-politično in kulturno plat. Gre za to, da se končno slovensko življenje decentralizira iz zgolj enega ali dveh središč in se da spodbudo in večji pomen ozemljem in mestom, ki so že stoletja potisnjena na rob dogajanja in tonejo v provincialnosti, zlasti obmejna, kot npr. ravno Murska Sobota in Ptuj, pa tudi Celje; zna-

no pa je tudi, kako nerazporejenost vlada na Primorskem proti »kranjskemu« centralizmu, ki poriva Primorsko v vlogo province. Vsaj tak občutek imajo ljudje, in znano je, da igra severna Primorska, gornja Soška dolina z Novo Gorico vred, veliko bolj pasivno vlogo, kot ji pritiče in kot bi odgovarjalo izobrazbi in borbeni in kulturni tradiciji tamkajšnjega prebivalstva.

Prav tako se ne moremo strinjati s trditvijo, da bi bila zgolj »regionalna« škofovska konferenca dovolj za Slovenijo. Regionalna ni isto kot nacionalna (Slovenija je končno republika in s tem po ustavi država slovenskega naroda, ne pa le »regija«) in zdi se nam, da vsaj ljubljanska nadškofija nima dovolj poslušalca za te probleme. Sicer so pa ta vprašanja tako važna, da se bo o njih gotovo še veliko razpravljalo.

—o—

SLOVENSKI ZAMEJSKI TISK

(nadaljevanje s 1. strani)

vavcev iz Slovenije za tisk slovenskih manjšin v Italiji in Avstriji je naravnost prese- netljiva in si jo je težko razložiti.

Gotovo pa je, da slovenske manjšine ne bodo mogle preživeti brez lastnega tiska in brez stvarne podpore s strani kupcev in bralcev iz matične domovine.

POSLANSTVO TRSTA IN CELOVCA:

Zanimiv članek dunajske revije »Die Furche«

Pod tem naslovom je v vrsti člankov v rubriki »Evropa dežel« izšel v tem uglednem dunajskem tedniku tudi članek o Trstu, ki ne more ostati brez odmeva na srednje-evropska gledanja tržaškega vprašanja, zato ga prinašamo v prevodu.

»Če so v preteklih dvajsetih letih v ljubljanskem tisku zaradi »dobrososedskih« odnosov komaj omenjali razstreljevanje partizanskih spomenikov na Koroškem, imajo danes koroške demonstracije odmev ne samo v Ljubljani, ampak tudi v Beogradu, v bosanskem Sarajevu in makedonskem Skopju. Govori na številnih zborovanjih, posebno v Sloveniji, nikoli ne izvenijo brez omembe položaja koroških Slovencev. Iz komentarjev je mogoče razbrati neizrečeno misel o »nemški nevarnosti«, misel, ki vzbuja spomine na zadnjo svetovno vojno.

Zadnje dogodke na Koroškem je ljubljansko »Delo« označilo kot »Ples na sodu smodnika«. V Ljubljani so še posebej zaskrbljeni zaradi odstranjenih dvojezičnih tabel St. Jakob - St. Jakob, St. Kanzian - Škocjan, Eberndorf - Dobrla vas in Bleiburg-Pliberk, ki so jih slovenski aktivisti postavili na zasebna zemljišča. Odstranitev teh tabel po policiji, na povelje koroške deželne vlade ni poteklo brez trdega nastopa proti slovenskim demonstrantom, ki so hoteli braniti svoje table. Ravnanje oblasti je bilo protizakonito, pravijo v Ljubljani, zakaj table so se nahajale na zasebnem zemljišču. V Ljubljani nadalje tudi ne verjamejo, da bi imele eksplozije bomb na Koroškem — nazadnje v okolici Pliberka — kakšen drug namen razen tega, da so pretveza za protislovenske parole v javnih občilih, zakaj praviloma ne povzročajo nobene resne škode.

Z napetostjo med Ljubljano in Celovcem v zadnjih letih, med deželama Slovenijo in Koroško, ki imata osrednjo lego v vzhodno-alpskem prostoru, je skoraj ugasnilo plodovito in konstruktivno gospodarsko in kulturno sodelovanje na območju Alpe - Adria. Obstajajo samo še dvostranski stiki med Slovenijo, Furlanijo - Primorsko, Hrvaško in ogrsko Železno županijo (Vás). Posebno pa se razvija sodelovanje med Slovenijo in Furlanijo - Primorsko, med Ljubljano in Tr-

stom torej, v zadnjem času vse bolj kot zgled meddeželnih odnosov.

Kot zgled zato, ker so v tem primeru morala biti premagana mnogo večja nasprotstva kot na primer med Slovenijo in Koroško. Tako spomini na italijansko zasedbo Ljubljane med zadnjo vojno, na jugoslovansko zasedbo Trsta leta 1945, prav tako patriotična nostalgija Italijanov zaradi izgubljenih ozemelj v Istri, Dalmaciji in na Primorskem; predvsem pa protijugoslovanski in v splošnem protislovanski občutki nad tristo tisoč beguncev z izgubljenih ozemelj in povrh vsega še do pred dvema letoma nepriznana jugoslovanska suverenost nad Koprščino (cono B); potem vkošenjena latinska ošabnost nasproti »kulturno manjvrednim« Slovanom, velemestna ideologija Trsta, ki se je nasproti slovenskemu zaledju počutil kot »boljša družba«.

Toda Trst je videti danes drugačen kot še pred desetimi leti. In to ne samo zaradi tisočev jugoslovanskih kupcev, ki vsak dan oblegajo tržaške trgovine, ne samo zaradi sodelovanja s sosednjo Slovenijo, ampak še bolj zaradi novega duha nasproti vzhodni in srednji Evropi.

Mesto hoče izkoristiti svoj zemljepisno politični in kulturni položaj med slovenskim in latinskim svetom ter v evropskem prostoru. V Trstu obstajata sedaj dve gledališči z državno podporo, italijansko in slovensko. V slovenskem Kulturnem domu v Trstu gostujejo prvovrstni igralci in kulturne skupine iz Ljubljane in Maribora, iz Zagreba, Sarajeva, Beograda, Reke in Skopja. Italijanska opera v Trstu je v preteklem letu izvajala opero »Kačji pastir« v Trstu živečega slovenskega skladatelja Pavleta Merkušja; italijansko gledališče je igralo dramo »Idealist« po romanu slovenskega pisatelja Ivana Cankarja, ki jo je prevedel in priredil Italijan Fulvio Tomizza. Trst postaja postopno spet mesto z dvema kultura in z mednarodno kulturno izmenjavo, v čemer mu ni podobno nobeno drugo mesto na Apeninskem polotoku.

Pri vsem tem se spomnimo na položaj Celovca v nemškem jezikovnem prostoru in na načrtovani koroškoslovenski Kulturni dom v tem mestu. Ta bi mogel opravljati podobno vlogo kot slovenski kulturni dom v Trstu. Poleg tega bi mogel začeti odprav-

ljati v veliki meri zacementirane predsodke in grešne sodbe o »manjvrednih« balkanskih kulturah. Je mogoče prav to tisto, česar se odgovorni v Celovcu tako zelo bojijo, ker se z vsemi močmi postavljajo po robu slovenskemu kulturnemu domu v mestu?

Očitno gre v primeru koroškega narodnostnega spora, nemško-slovenskih odnosov, stikov med Ljubljano in Celovcem za ideološke vzroke, ki ležijo mnogo globlje, kot pa jih kaže površinski jezikovni spor. Če po eni strani na Koroškem neutrudno slika jo jugoslovanski vdor po prvi in po drugi vojni, potem se v sloveskih šolskih knjigah po drugi strani ne spominjajo samo partizanskega boja proti nemškemu vdoru, ampak tudi na ponemčevalne težnje na Kranjskem in na Spodnjem Štajerskem pred prvo vojno in na poskus nemško govorečega avstrijskega meščanstva, da bi vzpostavilo »germanski« most od Severnega morja do Jadrana. Poskus, ki je med drugo vojno uspel za eno leto z ustanovitvijo operacijskega področja »Adriatisches Küstenland«.

V slovenskih občilih prihaja pa mnogo premalo do izraza dejstvo, da nemški Korošec ni že isto kot velikonemški nacionalist, kakor se tudi v koroškem tisku zamolčuje dejstvo, da so slovenski Korošci Avstrijci, ki so leta 1920 večinoma glasovali za Avstrijo.

Da bi bil nekega dne med Ljubljano in (Dalje na 5. strani)

—o—

Prejeli smo

SINDIKATI IN SLOVENCİ

V teh dneh je prišlo na sindikalnem področju do nadvse pomembnega sestanka, ki bo prav gotovo odjeknil v sindikalnem gibanju in tudi izven njega.

V okviru sindikalne konfederacije CISL je prišlo do sestanka med odgovornim tajnikom in slovenskimi člani.

Do srečanja je prišlo po skupni želji za drugačen pristop in sodelovanje slovenskih delovnih ljudi znotraj te Konfederacije v smislu reševanja celotne sindikalne problematike v okviru enotne sindikalne Federacije CGIL - CISL - UIL.

Predmet skoraj dveurnega razgovora je bil:

1. uveljavitev slovenščine kot enakovrednega jezika v sindikalni dejavnosti treh deželnih pokrajin, v katerih prebivajo Slovenci in sicer od Milj do Trbiža;
2. zagotovitev bodočega neodvisnega pristopa pri reševanju slovenske problematike v okviru sindikalne konfederacije CISL ter v enotnem nastopu, kjer žal zahteve in potrebe slovenskega življa ne pridejo do izraza;
3. manjšinska prisotnost na bilateralnih srečanjih slovenskih ter italijanskih sindikatov glede izvajanja osimskih gospodarskih dogovorov.

Deželni tajnik ter prisotni slovenski člani so sklenili, da na podlagi tega srečanja skličejo v najkrajšem času sindikalno zborovanje slovenskih članov CISL na sedežu tržaškega pokrajinskega tajništva v Ul. San Spiridione.

Slovenski Delovni Ljudje v Italiji kot edina slovenska sindikalna povezovalna organizacija z zadovoljstvom sprejemajo na znanje to dejstvo ter vabijo vse zainteresirane člane CISL, da se polnoštevilno udeležijo napovedanega zborovanja.

Slovenski delovni ljudje v Italiji

VSE KI BODO OB NAKUPU KNJIG OD 22. NOVEMBRA DO 31. DECEMBRA POTROŠILI PREKO 25.000 LIR, ČAKA

Praznična nagrada Tržaške knjigarne

VREDNA 8.000 LIR

Za spodbudni dar je Založništvo tržaškega tiska v sodelovanju z založbo Obzorja namenilo knjigo iz bibliofilske zbirke »Iz slovenske kulturne zakladnice« MIKLOVA ZALA.

Ob prazničnih dneh pomislite na darilo, ki ne »ovene«.

TRŽAŠKA KNJIGARNA, Ul. Sv. Frančiška 20.

Še o vrtcih na Tržaškem

Pouk v večini slovenskih vrtcev na območju tržaške občine je še vedno okrnjen. Gre za vprašanje, ki bo gotovo negativno vplivalo na vpis otrok v slovensko šolo. Slovenski otroški vrtci so pač podrostek osnovnih šol. Po rešitvi birokratskih ovir v zvezi s plačevanjem pomožnega osebja, ki celo dva meseca ni prejemale plače, in imenovanju pomožnih vzgojiteljic in asistentk, je še vedno odprto vprašanje refekcije. Zakon namreč določa, naj občine skrbijo za vzdrževanje vrtcev, medtem ko država skrbi za plačevanje vzgojiteljic in asistentk. Zakon pa ne omenja refekcije, ki je za celodnevni pouk v vrtcih pač nujna.

Po številnih enotnih nastopih vseh strank in staršev je pristojna deželna komisija sklenila posredovati občinam prispevek za kritje stroškov za hrano po vrtcih kot dodatek prispevku, ki ga plačujejo starši. Zadevni poseg pa mora v prihodnjih tednih še odobriti deželni svet. Kljub temu se tržaška občina brani, da bi prevzela nase skrbi za refekcijo, češ da nima zadostnega osebja, ne more pa seči po novih namestitvah. Na se-

SLOVENSKO PLANINSKO DRUŠTVO

V soboto, 19. novembra je bila v novi Gregorčičevi dvorani, v ulici sv. Frančiška 20, svečanost ob odprtju novega sedeža Slovenskega planinskega društva v Trstu. Sedež je v tretjem nadstropju stavbe, v kateri je tudi Narodna in študijska knjižnica.

Predsednik društva inž. Pino Rudež je pozdravil številne ugledne goste in čestital predsedniku Planinske zveze Slovenije dr. Potočniku ob njegovi sedemdesetletnici. V imenu društva mu je izročil album s krajinjskimi fotografijami Maria Magajne. Pred predvajanjem filmov o društvenih izletih pa je bila osrednja točka večera, podelitev diplom in značk. P. Suhadolc, Elči in Lojze Abram so prejeli diplomu in značko za prehojeno »Pot prijateljstva« po tridesetih vrhovih Slovenije, Avstrije in Italije. Vsi trije pa so že bili prehodili slovensko tranzverzalo. Elči Abram je tako že drugič dosegla planinski rekord med Zamejkami. Letos je prva prehodila »Pot prijateljstva« tako kot pred časom prva sklenila slovensko tranzverzalo. Edi Bole in Zdenka Trampuž sta prejela odličje za tranzverzalo. Trampuževa pa še značko, ki jo podeljujejo po petnajstih o svojih vrhovih s »Poti prijateljstva«.

—o—

SPD TABOR - OPČINE

priredi v Prosvetnem domu na Opčinah od 25. novembra do 4. decembra

FOTOGRAFSKO RAZSTAVO JANKA FURLANA

Ob odprtju razstave, ki bo v petek, 25. novembra ob 20,30, bo Sergej Cesar predstavil svoj barvni kratkometražni film *Ne prosí brat*. Film predstavlja prerez skozi kulturno zgodovino Slovencev na Tržaškem in je bil nagrajen na republiškem festivalu amaterskih filmov v Slovenj Gradcu.

Fotografska razstava bo odprta ob delavnikih od 18. do 20. ure, ob nedeljah od 10. do 12. ure in od 16. do 20. ure.

stanku s predstavniki staršev je odbornica Bennijeva predlagala, da bi skrb prevzeli področni ravnateljski sveti. Problem pa je zalo zapleten, ker zahteva od svetov veliko upravnega dela. V številnih krajih so na primer v istih stavbah in s skupno kuhinjo italijanske in slovenske sekcije, zato bi plišlo do stalnega prepletanja med različnimi ravnateljskimi sveti. V soboto 26. novembra je napovedan sestanek med šolskim skrbnikom, didaktičnimi ravnatelji in tržaško odborico za šolstvo, da bi prišlo vendarle do rešitve.

Medtem so se začasno po nekaterih sekcijah odločili za samoupravno organizacijo refekcije. Starši sami skrbijo za nakup živil. Le tako so namreč lahko dosegli od skrbništva in didaktičnih ravnateljstev, da so imenovala nove učne moči za redni celodnevni pouk. Do tega pa je lahko prišlo le tam, kjer je število otrok večje in si torej lahko starši porazdelijo ne le zgolj finančno breme, ampak predvsem čas za upravljanje.

Na slabšem pa so prav tam, kjer je manj otrok, torej na področjih predmestnih okrajev. Prav tod pa je povsem redni pouk v slovenskih otroških vrtcih temeljnega pomena. Številni starši otrok v te vrtce sploh ne peljejo, ker je pač pouk zaradi omenjenih birokratskih zapletov omejen zgolj na dopoldanske ure. Kaj pomeni osip otrok pa je vsem jasno.

Neglede na sindikalna vprašanja, na refekcijo ali na vprašanje pomanjkanja učnih pripomočkov ponovno podčrtujemo, da to ni stvar slovenskih staršev ampak pristojnih oblasti, ki morajo položaj v vrtcih rešiti, da bodo poslovali vsaj tako, kot so poslovali vso povojno dobo. Ponavljamo, da

so bili vsi omenjeni vrtci s slovenskim učnim jezikom vključeni v seznam priložen Londonski spomenici. Letošnji zaplet pa meče temno senco na duh in črko osimskih dogovorov, saj predstavlja na žalost rakovo pot prav na področju ki je za obstoj in razvoj naše skupnosti, življenjskega pomena.

Naj omenimo še vprašanje občinskih otroških vrtcev s slovenskim jezikom v Trstu. Pripravlja se nov pravilnik. Sedanji okvirni osnutek sicer upošteva slovensko komponento, ne rešuje pa še zahteve po avtonomnem didaktičnem vsklajevanju. Poleg tega je v zadnjih tednih nastal še sindikalni spor. Del neučnega osebja zahteva izenačenje delovnega urnika z ostalimi občinskimi uslužbenci. Pomožno osebje je doslej delalo po devet ur dnevno, v zameno pa je imelo dodatne počitnice. Občinska uprava je vezana na Stamatijev odlok in ne more najeti novega osebja. Predložila je zato kompromisni rešitvi, ki bi ne okrnili usluug. Pomožno osebje bi do sprostitev zapore nad namestitvami delalo po osem ur dnevno in ohranilo nadomestne počitnice. Eden izmed teh predlogov predvideva obdržanje dosejanega urnika pri tem pa bi moralo priti do izmenične zvrstitve ob sobotah. Zadeva je lahko rešljiva v italijanskih vrtcih, saj je tu po več sekcij. Slovenske sekcije so ali ločene ali pa v istih poslopih z italijanskimi sekcijami. Če se bo občina odločila za omejeno rešitev, mora poskrbeti v vrtcih, kjer so slovenske sekcije, da pri izmeničnih zvrstitvah pomožno osebje obvlada slovenščino.

—o—

PESNIŠKA ZBIRKA

»Pobegla zvezda«

IRENE ŽERJAL

je v prodaji v Tržaški knjigarni

Kriza tržaškega gospodarstva

Sklep vodstva jeklarskega podjetja z državno udeležbo Italsider, da postavi po vsej Italiji v dopolnilno blagajno šest tisoč 200 delavcev, je še bolj zaostril krizo tržaškega gospodarstva. Ukrep je zajel tudi škedenjsko železarno, kjer so postavili v dopolnilno blagajno 543 delavcev. Odločitev je sprožila enotno obrambno akcijo vseh političnih in sindikalnih sil, saj je osip industrijske dejavnosti in zaposlitvene ravni na Tržaškem v zadnjih letih dosegel zaskrbljujoč obseg.

O enotni zavzetosti in posegih pri osrednjih oblasteh je poročal na ponedeljkovi seji tržaškega občinskega sveta župan Spaccini. Deželna delegacija, ki jo je vodil odbornik za industrijo, sestavljali pa so jo parlamentarci izvoljeni v deželi, tržaški župan, predsednik pokrajine Ghersi in zastopniki sindikatov, se je v soboto sestala s podtajnikom za državne udeležbe Castellijem. Slednji je zagotovil, da bodo krajevne uprave soudeležene pri oblikovanju novega železarskega načrta. V nedeljo je bil v Trstu minister za javna dela Gullotti, ki je na delovnem sestanku na tržaškem županstvu proučil stanje velikih javnih del, ki so nujnega pomena za obnovo in razvoj tržaškega gospodarstva tudi v luči obveznosti v zvezi z osimskimi dogovori. Zagotovil je zavzetost za pospeši-

tev birokratskih postopkov, premostitev pravnih ovir in zagotovitev dodatnih finančnih posegov za uresničitev ali dograditev javnih del kot so podzemski železniški obvoz, okrepitev pristaniških naprav, hitre cestne povezave, avtocesta Videm - Trbiž, novi soški vodovod in suhi dok. V ponedeljek 22. novembra pa se je tržaško odposlanstvo sestalo v Rimu z ministrom za proračun in načrtovanje Morlinom, kateremu je predložilo splošni dokument o tržaški problematiki in se izčrpno ustavilo ob vprašanju Italsidra, ladjedelnštva in tehnološkega razvoja tovarne Velikih motorjev. Ministru so člani odposlanstva predočili nadalje nujnost uresničitve sprejetih obveznosti v okviru osimskega sporazuma. Morlino se je pohvalno izrazil o predloženem dokumentu in ga označil kot dobro osnovo za nadaljevanje nastopa za zaščito tržaškega gospodarstva

—o—

MLADI POZOR!

PEVSKA KARAVANA

»GLAS JESENI«

pride v Trst v soboto, 26. novembra, ob 20. uri. Ustavila se bo v Marijinem domu pri Svetem Ivanu.

Sodeluje 18 mladih pevcev iz Slovenije in zamejstva.

Tradicionalna »Cecilijanka 1977« v Katoliškem domu v Gorici

V nedeljo, 20. t.m., je bila v Katoliškem domu v Gorici tradicionalna »Cecilijanka 1977«, ki jo vsako leto prireja Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice. Letos je bila v znamenju obletnic, ki so povezane z imenom skladatelja Vinka Vodopivca (1878-1952). Kot je znano, poteka letos 25 let od njegove smrti, prihodnje leto pa bomo obhajali 100 let, odkar se je rodil. Pred začetkom nastopa pevskih zborov je o Vodopivčevem skladateljskem delu ter njegovem pomenu za kulturni in narodni razvoj primorskega ljudstva v času najtemnejše črne diktature spregovoril Jožko Kragelj, hranitelj in preučevalec njegove zapuščine.

Prvi je stopil na oder moški zbor »Brda« iz Krmina - Plešivega, ki ga vodi Zdravko Klanjšček. Lahko smo veseli vsakega nastopa pevcev, ki prihajajo s skrajnega zahodnega konca Goriške in s svojo redno prisotnostjo na slovenskih prireditvah dokazujejo trdoživost tamkajšnjega slovenskega življa. Sledil je nastop zelo številnega in po svoji sestavi mladega mešanega pevskega zbora »F.B. Sedej« iz Števerjana (dirigent Herman Srebrnič). Za števerjanci je zapel mešani zbor iz Zgonika, ki ga vodi Herman Antonič, nato smo poslušali mešani zbor iz Štandreža (dirigent Mirko Špacapan), zatem moški zbor Prosvetnega društva »A. Pačlavac« iz Podgore pod vodstvom Marjana Cigliča. Prvi del »Cecilijanke« je zaključil mešani zbor »Planika« iz Ukev v Kanalski dolini, ki je že star znanec goriške prireditve, vodi pa ga Franc Sivec. Tako kot že večkrat v preteklosti, so ukvanski pevci tudi

letos nastopili v slikovitih koroških narodnih nošah.

Drugi del pevske revije je pričel mešani zbor »Hrast« iz Doberdoba (dirigent Karlo Lavrenčič). Moški zbor iz Štmavra je pel pod vodstvom svojega dolgoletnega dirigenta Gabrijela Devetaka, Zdravko Klanjšček pa je privedel na oder še en pevski sestav, mešani zbor Rupa-Peč. Reden gost »Cecilijanke« so tudi Fantje izpod Grmade, ki jih vodi Ivo Kralj. Ti skupaj s pevci iz Ukev mnogokrat pripomorejo k temu, da so na »Cecilijanki« poleg Goriške zastopani tudi ostali dve pokrajini dežele Furlanije - Julijske krajine, v katerih prebiva slovenska manjšina. Zadnja leta se s Tržaškega ude-

ležuje »Cecilijanke« tudi dekliški zbor iz Devina, ki ga vodi Herman Antonič. Ta je nastopil predzadnji, nato pa je stopil na oder številni moški zbor »Mirko Filej« iz Gorice pod vodstvom neutrudnega Zdravka Klanjščka.

V tem zapisu ne nameravamo podati strokovne ocene posameznih nastopajočih zborov, paudariti pa moramo, da smo pri vseh čutili skrbno pripravo in stremljenje, da na reviji dajo od sebe kar največ. Tako postaja »Cecilijanka« nekakšen vsakoletni pregled dosežkov in kakovostnega napredka večjega števila pevskih zborov na Goriškem, kar je poučno tako za same pevovodje kot tudi za občinstvo, pevskim zborom pa daje spodbudo za nadaljnje delo.

Drugi del »Cecilijanke 1977« je neposredno prenašala radijska postaja Trst A. Zanimanje zanjo pa je pokazalo tudi izredno številno občinstvo, ki je prišlo iz mesta in okolice, pa tudi z druge strani meje.

Z DRUGE STRANI MEJE:

Umrli je France Gorkič

V sredo, 16. t.m., je na svojem domu v Vrtojbi umrl France Gorkič, dolgoletni predsednik Kluba starih goriških študentov. Njegova izguba pomeni za klub hud udarec, če upoštevamo, da je v letošnjem letu izgubil že dva vidnejša člana, Ludvika Zorzuta in Josipa Štruklja, prepričani pa smo, da bo s svojimi znanimi organizacijskimi sposobnostmi nadaljeval in še postavljaj spominska obeležja našim znamenitim možem.

Pok. France Gorkič se je rodil 19.1.1888 v kmečki družini v Vrtojbi in bi v kratkem dopolnil 90 let. Odraščal je v dobi, ko je slovenstvo na Goriškem doživljalo velik

vzpon tako na gospodarskem, kulturnem kot tudi političnem polju, zato so mu ostale v globokem spominu osebnosti, kot so bili Andrej Gabršček, dr. Henrik Tuma, dr. Anton Gregorčič, Simon Gregorčič in drugi. Gimnazijo je obiskoval v Gorici, tako da je od blizu spoznal okolje takratnih narodnih voditeljev, ti mladostni vtisi, med katerimi se je v poznih letih pogosto spominjal zlasti veličastnega pogreba pesnika Simona Gregorčiča, so na njem zapustili trajne sledove, ki so v veliki meri usmerjali njegove življenjske odločitve in javno delovanje. Pok. France Gorkič je klasično gimnazijo dokončal v Gorici, med prvo svetovno vojno se je bojeval na soški fronti, po njenem zaključku pa se je umaknil v Jugoslavijo, kjer se je zaposlil kot uradnik, nato pa se je naselil v Ljubljani. Kot mobiliziran rezervni častnik se je udeležil bojev z Nemci pri Ptujju ob aprilskem napadu na Jugoslavijo leta 1941, kjer so ga Nemci celo zajeli. Po osvoboditvi se je naselil v rodni Vrtojbi in tu dočakal tudi upokožitev, ki je bila zanj le navidezna, saj je pok. Gorkič novo torišče delovanja našel v društvu upokožencev, predvsem pa v Klubu starih goriških študentov, ki mu je bil duša in gonilna sila kljub visoki starosti skoraj do zadnjega. Klub si je pod njegovim vodstvom s postavljanjem spominskih obe-

(Dalje na 8. strani)

—o—

Zanimiv članek...

(Nadaljevanje s 3. strani)

Celovcem, med Koroško in Slovenijo, med koroškoslovensko in koroškonemško stranjo spet mogoč dialog, potem mora najprej prenehati nacionalistični teror v obveščanju, senzacionalna poročila o bombnih eksplozijah in demonstracijah na obeh straneh.

Kulturna izmenjava, ki bi morala steči znova na mejah med Koroško in Slovenijo, bi mogla še najhitreje voditi k novemu meddežednemu sodelovanju, ne le med oHEMA deželama, ampak v vsem prostoru Alpe-Adria«.

Ustanovitev mladinske sekcije Slovenske skupnosti v Gorici

Dne 11. t.m. je bila v Gorici prva seja goriške mladinske sekcije SSK. Udeležilo se je precejšnje število mladih in nekaj odbornikov goriške SSK, prisotni so pa bili tudi predstavniki iz Trsta. Uvodni govor je imel dr. Karlo Brešan. Ta je poudaril veliko važnost nove mladinske sekcije, ki bo stimulirala in pomagala usmerjevati delovanje celotne Slovenske skupnosti na Goriškem.

Nato je prevzel besedo Mirko Špacapan, eden izmed glavnih pobudnikov za ustanovitev mladinske sekcije. Razložil je, kako in zakaj je prišlo do uvedbe seje: v mestu in okolici je počasi zrastle skupina mladih, ki si šele utira pot v zamejsko politično življenje. Tej širši skupini je treba posredovati smernice za bodoče politično udejstvovanje, ki naj obsega vse probleme, ki se tičejo nas Zamejcev, pa tudi večinskega naroda. Mladinska sekcija naj bi tvorila jedro, okrog katerega bi se sčasoma zbral širši krog.

Sledil je pozdrav Marjana Terpina, predstavnika nekdanje »mlade generacije«, ki je veliko pripomogla k prenovitvi in pomladitvi stranke. Marjan Terpin je nato podal

izvleček zgodovine političnega udejstvovanja zamejskih Slovencev, s poudarkom na slovenskih političnih formacijah. Posebno pozornost je posvetil obdobju, ko je prišlo do decentralizacije SSK z ustanovitvijo številnih odborov in sekcij. V tem duhu bo tudi goriška mladinska sekcija uživala najširšo avtonomijo. Njena naloga je ta, da stimulira napredno delovanje v stranki in da se bavi z mladinsko problematiko bodisi v lokalnem bodisi v širšem smislu. Nato je prevzel besedo tržaški predstavnik Ivo Jevnikar, ki je poudaril potrebo po čim večjem sodelovanju med goriško in tržaško mladino. Končno se je vnela precej živahna debata glede programa, delovanja in pravilnika. Okvir vsega mora biti boj za naše narodnostne pravice. Vseeno pa ne smemo zanemarjati kritičnega pogleda na italijansko politično, kulturno in socialno življenje. Mladinska sekcija mora torej zastopati vse politične komponente.

Končno so mladinci izvolili ožji odbor, v katerem so Marko Cotič, Davorin Devetak, Goran Rustja, Milenka Rustja in Ivan Sirk. Predsednik je Ileana Sirk, tajnik pa Mirko Špacapan.

SLOVENSKI KLUB

privedi v torek 29. decembra ob 20,30
v dvorani v ulici Sv. Frančiška 20-II v poča-
stitev dneva SFR Jugoslavije

GLEDALSKI VEČER Z MAJO DIMITRI-
JEVIČ in MIROSLAVOM BELOVIČEM

prvakinja in režiserjem Jugoslovanskega
dramskega pozorišta iz Beograda. Umetnika
se bosta predstavila z monodramo Jeana
Cocteauja

ČLOVESKI GLAS

—o—

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU
Alviero Negro:

B U N K E R

komedija v dveh dejanjih

iz furlanščine prevedel v narečje beneških Slo-
vencev Božo Zuanella

Premiera: v soboto, 26. t.m. ob 20.30 - Abonma
sobotni

Ponovitev: v nedeljo, 27. t.m. ob 16. uri - Abon-
ma nedeljski

v gledališču »France Prešeren« v BOLJUNCU.

—o—

DRUŠTVO SLOVENSKIH IZOBRAŽENCEV
V TRSTU

vabi na predavanje

»ITALIJANSKI KONZUL O SLOVENCIH«

Italijanski konzul Carlo Galli je v svojih spom-
inih napisal marsikaj neznanega in zakulisnega
o Slovencih v Trstu pred prvo svetovno voj-
no.

Njegove spomine nam bo predstavil

PROF. MAKS ŠAH

v ponedeljek, 28. novembra, ob 20.15 v društven-
nih prostorih v ulici Donizetti 3.

—o—

Odposlanstvo deželnega sveta Furlanije-
Julijske krajine, ki ga je vodil predsednik
Pittoni, je bilo na štiridnevem uradnem
obisku v SR Hrvatski. Odposlanstvo sta se
stavljala tudi svetovalec Slovenske skupno-
sti Štoka in svetovalec KPI Lovriha.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Študija Ivana Verča »VDRUG«

V založbi Tržaškega tiska je izšla pred ne-
davnim italijansko pisana razprava Ivana Verča
»Vdrug« (L'improvviso in Dostoevskij). Beseda
»vdrug« je natisnjena na ovitku v cirilici,
medtem ko je italijanski del naslova natisnjen
postrani in z manjšimi črkami, zato vsak v za-
četku začuden pogleda, kaj naj bi to pomenilo,
posebno ker razumejo besedo »vdrug« le tisti,
ki znajo rusko. Beseda »vdrug« pomeni namreč
»nenadno«, kot pojasni Verč takoj v začetku
svoje študije, vendar pa ima v ruščini širši in
zato tudi težje določljiv pomen kot slovenska
beseda nenadno. Verč navaja ruskega avtorja
Slonimskija, ki povezuje besedo »vdrug« s šestimi
različnimi pomeni oziroma situacijami, ki jih
izraža: a) stilistično (način pripovedovanja); b)
v zvezi z razvojem dejanja (ko nastopijo nena-
dne situacije ali slučaji); c) ko se pripoved pre-
lomi; d) ob idejnih ali čustvenih soočenjih; e)
kot izraz poudarka neke osebne resnice v na-
sprotju z drugimi; in f) ko izraža neko religioz-
no idejo, nekaj mističnega.

Verč nato v svoji študiji raziskuje, kakšno
vlogo je imela ta beseda v delih Dostojevsk-
ega, in to ga ne zanima samo s filološkega ali
morda statističnega stališča, ampak predvsem
glede na pomen, ki ga je zadobila v raznih
situacijah, ki jih opisuje Dostojevski, za kar na-
vaja tudi primere. To je bila ena izmed značil-
nosti Dostojevskijevega sloga in Dostojevski je
to besedo uporabljal mnogo bolj kot drugi ve-
liki ruski avtorji njegovega časa oziroma vsega
19. stoletja. Toda pri Dostojevskem to ni samo
stilni pripomoček, ampak razodeva v njem ne-
ko razpoloženje, neko notranjo napetost in to
ne le pri njegovih osebah, kot npr. v »Bratih Ka-
ramazovih«, v »Besih« itd., ampak tudi v njem
samem — pričakovanje nečesa nenadnega, nek
izbruh, nekaj, česar se boji, in to spravljajo celo
v zvezo z božjastjo, ki jo je imel Dostojevski in

je torej podzavestno vedno pričakoval njen na-
pad.

Kakor se zdi razglabljanje o uporabi te be-
sede pri tako velikem in vedno aktualnem pi-
satelju, kot je Dostojevski, skoraj nekoliko piko-
lovsko, ko so navedene celo statistike, čeprav
samo približne, o njeni pogostosti v nekaterih
njegovih delih, pa nam vendar Verč s tem sko-
raj presenetljivo jasno razkrije eno izmed naj-
bolj bistvenih potez pisateljevega sloga in eno
izmed sredstev, s katerimi je stopnjeval nape-
tost dogajanja, pa tudi psihološko napetost v
svojih romanih, ki je, kot znano, včasih skoro
neznosna, kot v kriminalnih in pustolovskih ro-
manih in še bolj. Ivan Verč je v tej svoji študi-
ji, ki je — kot se zdi, diplomsko delo — mor-

Poravnajte naročnino!

da celo bolj, kot sam misli, razkril eno izmed in-
timnosti Dostojevskijevih del oziroma njegovega
naslova, obenem pa pokazal, kako se pri res-
ničnem pisatelju razodeva razpoloženje duha,
njegova notranja napetost, tudi v njegovem
slogu.

Študija je očitno namenjena strokovnim kro-
gom, ki obvladajo ruščino, zato avtor ni pre-
vajal ruskih citatov v italijanščino, kar je pre-
cej nerodno za tiste, ki rusko ne znajo, ker ne
morejo do konca slediti Verčevim izvajanjem na
primerih Dostojevskijevega sloga, kajti kljub
razširjenemu nasprotnemu mnenju je ruščina, ka-
kor hitro se znajde na ravni abstraktnih poj-
mov in literarnega sloga, za Slovence nerazum-
ljiva. Vendar to v bistvu ne zmanjšuje Verče-
ve zasluge, da je približal Dostojevskemu za-
hodnemu, t. j. italijanskemu bravcu tudi stil-
istično in psihološko.

30. obletnica pariške mirovne pogodbe

OOOO 3 OOOOOOOOOOOOOOOOOOOOO D. L. OOOO

Italija si je prizadevala, da bi dosegla do-
ločene korekture v svojo korist, kar se tiče
francoske črte na Goriškem, pri čemer se
je zlasti zavzemala, da bi ostale električne
centrale na Soči (Doblarji) pod lastno su-
verenostjo. Kar se tiče STO, se je Italija
predvsem zavzemala, da bi dokončno reši-
tev sprejeli čez leto dni, pri čemer je očitno
računala, da se bodo odnosi med Sovjetsko
zvezo in Zahodom še bolj zaostri, od če-
sar bi sama imela korist. Poleg tega si je
Italija prizadevala, da bi se področje STO
razširilo, tako da bi zavzemalo vso zahodno
istrsko obalo z mestom Pula vred.

Od konca julija 1976 do novembra istega
leta, ko so se zbrali na zadnji seji zunanji
ministri štirih velesil, sta Italija in Jugo-
slavija skušali najti rešitev spornega vpra-
šanja s pomočjo neposrednih razgovorov in
pogajanj. Toda ti poskusi se niso posre-
čili. Vedeti je tudi treba, da so ZDA in Ve-

lika Britanija bile proti neposrednim raz-
govorom med obema državama, ker niso
hotele spremeniti sklepa sveta zunanjih mi-
nistrov štirih velesil z dne 3. julija, ko je
bil dosežen sporazum o novi meji med Ita-
lijo in Jugoslavijo.

Od neposrednih pogajanj med Italijo in
Jugoslavijo je treba vsekakor omeniti poto-
vanje tedanjega glavnega tajnika KPI Pal-
mira Togliattija v Beograd, kjer je s pred-
sednikom Titom dosegel zanimiv sporazum.
Togliatti je v Beograd dopotoval 3. novem-
bra 1946 in tu ostal do 5. novembra, prav
v času, ko je v New Yorku zasedal svet zu-
nanjih ministrov štirih velesil. Sporazum
Tito - Togliatti je predvideval tole: Jugo-
slavija bi dobila Gorico, Italija pa Trst. V
tej zvezi slovenski zgodovinar Janko Jeri
piše, da je bila Jugoslavija pripravljena na
to zamenjavo pod pogojem, da bi Italija pri-
znala in z zakoni zaščitila pravice sloven-

ske manjšine na Tržaškem, poleg tega pri-
znala Trstu poseben statut, ki bi zajamčil
Jugoslaviji določene gospodarske prednosti
ali privilegije. Togliatti se je vrnil v Italijo
6. novembra in objavil v partijskem dnevi-
niku »Unità« vsebino sporazuma s Titom.
Že naslednji dan pa je italijanska vlada
objavila poročilo, v katerem je odklonila
vsaka nadaljnja pogajanja o tem predlogu.

Kot sem že omenil, se je svet zunanjih
ministrov štirih velesil zbral v New Yorku
— od 4. novembra do 2. decembra — in
proučeval zlasti priporočilo italijanske in
jugoslovanske vlade glede bodočega statuta
oziroma pravne ureditve STO. Ob tej prilož-
nosti je voditelj jugoslovanske delegacije
Stanoje Simič skušal ponovno omejiti pod-
ročje STO, kritiziral dejstvo, da je bila Go-
rica po sklepu sveta zunanjih ministrov pri-
znana Italiji in s tem je bilo njeno zaled-
je odrezano od naravnega središča.

Zunanji minister Pietro Nenni je zahte-
val plebiscit za vse sporno ozemlje v Julij-
ski krajini. Če bi bil predlog o plebiscitu
zavržen, tedaj — je naglasil Pietro Nenni
— je treba v STO vključiti celotno zahodno
istrsko obalo, s Pulo vred.

PROSTOR MLADIH

» J A M B O R «

Glasilo tržaških slovenskih skavtov in skavtinj »Jambor« je začel svoj sedmi letnik. Prva številka prinaša uvodnik, ki ga je napisala »Stiriperesna deteljica« in v katerem nakazuje delovne naloge v novem delovnem letu, kakor so jih obravnavali na sestanku 1. in 2. oktobra starejši skavti in skavtinje. O tem so govorili Tomaž Simčič, Ivica Švab, Vinko Ozbič, Marko Tavčar, Evald Crevatin in drugi. Zadalji so si naloge v zvezi z obravnavanjem verskih, socialnih, vzgojnih in narodnostnih problemov, pa tudi kar zadeva vlogo starejših članov in njihovo odgovornost. Tomaž Simčič je v svojem nastopu dejal, »da je pri posredovanju verskih resnic pomembna metoda: branje svetega pisma, razgovori, premišljevanje, opazovanje narave. Voditelj ne sme nastopati avtoritarno, ampak spodbujajoče. Če ima pri tem težave, naj si poišče pomoč, kajti vod ne sme biti brez verske vzgoje, ki je bistven element skavtizma, kot ga je pojmoval njegov ustanovitelj Baden-Powell.«

Ivica Švab je govorila o socialnih nalogah skavtov in poudarila, »da moramo že pri mlajših gojiti čut za skupnost; pomoč bližnjemu prinaša srečo in na tem moramo graditi«. Predlagala je, kot piše »Jambor«, tudi nekaj stvarnih pobud v tej smeri.

V razpravi, ki je sledila tudi njenemu referatu, so se navzoči kritično dotaknili »našega delovanja, ki je velikokrat brez idej«, kot so ugotovili. »Včasih se bojimo poloma«, so rekli, »in se raje umaknemo«. Skle nili so, da se morajo bolj posvetiti takemu delovanju, ki je lahko koristno za druge (stari ljudje, skupnost distrofičnih na Opčinah itd.) »Premagati individualizem in egoizem ni lahka stvar, saj nas družba sama in včasih tudi domača vzgoja v to usmerjata«, so ugotovili.

Vinko Ozbič je govoril o koedukaciji v skavtski organizaciji, kar je razprava nato še bolj osvetlila od vseh strani na osnovi dosedanjih izkušenj. Marko Tavčar je spregovoril o narodnosti in se s tem dotaknil problemov, ki so za nas posebno važni. Govoril je o stanju naše manjšine, nato pa o pobudah, »kako ohranjati narodno zavest«. Opozoril je, da lahko k temu prispeva spoznavanje našega kulturnega bogastva. »V debati se je pokazalo, da imamo opravka z zelo zahtevno nalogo«, piše »Jambor«. »Otroci ne obvladajo slovenskega jezika. Ne gre tu za knjižno slovenščino, saj je narečje veliko bogastvo in nam ni do tega, da bi ga preganjali.« Vendar pa ne bi smeli zamenjavati svojega jezika za jezik italijanskega

okolja, še tem manj v skavtski organizaciji sami. Naglasili so tudi, da se niso udeležili bazoviške protestne manifestacije zato, ker ni bila skupno organizirana. Evald Crevatin pa je kritično spregovoril o delovanju oziroma prešibkem delovanju starejših skavtov.

»Jambor« prinaša poleg tega precej članov in drobnih prispevkov iz skavtskega življenja in delovanja, npr. o taboru na Vojškem, lep članek v spomin 14-letnega skavta Robersa Pregarca, ki se je smrtno ponesrečil skupno s svojo materjo, novice iz življenja skavtske organizacije, program delovnih skupin, praktične nasvete, o gozdnih drevsah na Krasu, o delovanju skavtske skupine na Opčinah, članek »Trst — naše mesto«, »Naš tabor«, razne zabavne članke itd. Naravnost blagodejno dene človeku, ko bere ta mesečnik mladine, ki dokazuje, da zna tudi delovati in ne samo govoriti.

Glasbena karavana »Glas Jeseni« prvič v Trstu

Kot gostje Slovenskega kulturnega kluba bodo prihodnjo soboto nastopili v Marijinem domu pri Sv. Ivanu mladi pevci, ki sestavljajo pevsko karavano »Glas Jeseni«. Karavano je letos že tretjič organiziralo prosvetno društvo Svoboda iz Senčurja pri Kranju, kateremu je uspelo združiti kar 18 pevcev lahke glasbe iz vse Slovenije. Karavana je doslej obiskala že vse večje kraje Slovenije in njen tržaški nastop je tik pred zaključnim, ki bo v začetku decembra v Kranju. Pri karavani sodelujejo poleg pevcev še glasbeni ansambel DAR, humorista, ki skrbita za smeh in razvedrilo, ter vezalka, ki napoveduje spored. Naj kot zanimivost povemo tudi, da je med 18 pevci Tržičan Aldo Žerjal.

Na koncu vsakega nastopa glasuje občinstvo za pevce in popevke. Zato vabimo

predvsem mlade, da se udeležijo prireditve in aktivno sodelujejo pri prireditvi s tem, da glasujejo za najboljše popevke in pevce.

Nastopili bodo pevci Ksenija Tacer, Stane Marn, Danijela Fideršek, Aci Šivic, Ivanka Klemenc, Franc Deržič, Bernarda Benček, Aleksander Jež, Miran Zadnik, Milena Gradišar, Lado Brnot, Gianni Živec Zdravko, Helena Blagne, Aldo Žerjal, Anica Zakelj, Rajko Jeglič in Miha Učakar.

—o—

KOMISIJA ZA ZAŠČITNI ZAKON

(nadaljevanje s 1. strani)

ljala znani južnotirolski »paket«, saj so tedaj v komisiji sodelovali Južni Tirolici in Italijani v paritetnem razmerju. Na enako stališče se je, kot beremo v dnevnem tisku, postavila tudi SKGZ.

Po dolgotrajnih pogajanjih pa je svet zunanjih ministrov odobril osnutek mirovne pogodbe in statut STO. Dne 10. februarja 1947 so predstavniki 21 držav, ki so bili zbrani na mirovni konferenci, podpisali v Parizu mirovno pogodbo z Italijo. Preden je podpisal dokument, je jugoslovanski zunanji minister Stanoje Simič izjavil, da se s podpisom te pogodbe jugoslovanski narodi ne odpovedujejo ozemlju, ki je etnično slovensko, in da bodo zato še dalje zahtevali priznanje svojih pravic, ne glede na spremembe, ki bi nastale v narodnostnem pogledu kot posledica tuje nadvlade.

Italijanski zunanji minister Pietro Nenni pa je pred podpisom mirovne pogodbe poklical k sebi veleposlanike štirih velesil in jih opozoril, da svet zunanjih ministrov na zasedanju v New Yorku ni sprejel niti enega italijanskega predloga ali zahteve, kar se tiče spremembe italijansko-jugoslovanske meje. Nenni je vztrajal pri zahtevi, naj se dovoli revizija mirovne pogodbe z neposrednimi pogajanjimi med Italijo in Jugoslavijo pod pokroviteljstvom OZN, in sicer še pred uradnim podpisom same pogodbe.

Glede na nasprotujoča si stališča Italije in Jugoslavije je bilo sklenjeno, da bo mi-

rovna pogodba postala veljavna v trenutku, ko bodo predstavniki štirih velesil položili pri francoski vladi v Parizu ratifikacijske listine, ne glede na to, ali bosta to pogodbo Jugoslavija in Italija potrdili ali ne. Ratifikacijske listine so bile položene dne 15. septembra 1947 v Parizu in s tem je mednarodna pogodba postala polno veljavna.

Do zdaj smo skušali vsaj kratko in bežno orisati diplomatsko dejavnost v zvezi s pariško mirovno pogodbo z Italijo — od konference treh velikih v Potsdamu sredi julija do začetka avgusta leta 1945 in nato do podpisa mirovne pogodbe v Parizu dne 10. februarja leta 1947, oziroma do pozitivne ratifikacijskih listin dne 15. septembra istega leta, ko je pogodba tudi postala, kot smo že ugotovili, polno veljavna.

Toda vprašanje Julijske krajine in Istre oziroma nove meje med Italijo in Jugoslavijo se ni začelo urejati in reševati samo v že omenjenem povojnem razdobju. Ne gre seveda za urejanje v strogem formalnem smislu, se pravi za uradno, mednarodno urejanje vprašanja, temveč mislim tu predvsem na pogoje, ki so nastali in prišli

do izraza v široki mednarodni javnosti in zlasti pri velesilah, na pogoje torej, ki so omogočili, da je vprašanje nove meje med obema državama sploh postalo predmet diplomatskih pogajanj in razprav. Te pogoje so ustvarili — in to moramo še posebej podčrtati — najprej primorski Slovenci sami s svojim bojem proti italijanskemu fašizmu, ki pri nas ni zatrl le demokratičnih svoboščin kot drugod po državi, temveč vodil tudi genocidno politiko do Slovencev in Hrvatov, ki jih je zapisal narodni smrti.

Kaj primorski Slovenci in istrski Hrvati hočejo, so nato sami najbolje pokazali med vojno, ki je bila narodna in osvobodilna hkrati.

Prof. Samo Pahor je v Nabrežini v enem letošnjih predavanj zelo natančno in tudi nazorno orisal zadnje vojaške operacije partizanskih oddelkov in jugoslovanske armade na ozemlju Julijske krajine in Istre ter zlasti v Trstu. Zato teh dogodkov danes ni treba obnavljati, pribiti pa moram, da so Istro, Trst in njegovo okolico osvobodili jugoslovanski oddelki, kar velja seveda tudi za Gorico in takorekoč za celotno nekdanjo Julijsko krajino.

(Dalje)

ČLOVEK PROTI LETU 2000

Lek, ki zdravi in ubija

Seveda je težko oceniti, koliko smrtnih žrtev je doslej terjalo to zdravilo. Marsikdaj tudi zdravnik hote ne razčisti suma. Človeško je precej lahko razumeti, da mu ni do tega, da bi se izpostavil kritikam ali celo pravnim tožbam, ki se, vsaj v ZDA, pri napačnem predpisovanju CAF-a navadno končajo z obsodbami na izplačilo precej mastne odškodnine. Kljub težavam se ti primeri javljajo s presenetljivo enakomernostjo. Zakaj? Odgovor bomo morda našli v tem, kar sledi.

Spomladi leta 1963 so se pri nekem televizijskem podjetju odločili, da v zvezi z epidemijo tifusa, ki se je pojavila v Zermattu, pripravijo oddajo o zdravljenju. Pisali so po literaturo o CAF-u k tvrdki Parke Davis. Urad za reklamo je poslal navdušen članek, v katerem lahko beremo: »... Ni dvoma, da je CAF eno najmočnejših in najučinkovitejših zdravil, kar jih je bilo v prid človeštva kdaj izdelanih. Uporablja jo ga po vsem svetu in je trenutno eden najpomembnejših antibiotikov s širokim spektrom. V teh petnajstih letih, kar ga poznamo, so ga predpisali vsaj štiridesetim milijonom bolnikov...«

Članek ne bomo komentirali, vendar si ne moremo kaj, da ne bi pripisali, da je v razvitih deželah (tu ga namreč največ prodajo) po vsem svetu v petnajstih letih precej manj kot 40 milijonov primerov tifusa in drugih redkih obolenj, pri katerih je dopustna uporaba kloramfenikola ...

Zdravilo za stare kosti

Omenili smo že kortizon in njegove stranske učinke. Gre za zdravilo, ki je od vsega začetka dajalo domala »čudežne« rezultate, a pozneje ni bilo kos začetnim obetom. Širila so se poročila o bolnikih, ki so naenkrat sprehodili in celo zaplesali po bolniških hodnikih, potem ko so bili cela leta priklenjeni na posteljo in je bila njih zvesta vsakodnevna spremljevalka bolečina. Na konferenci John Hopkins in John T. Connor, je predsednik družbe Merck izjavil: »Naša družba je po poglobljenih preučevanjih ugotovila, da se je ena sama družina zdravil, kortizon in njegovi derivati, izkazala za tako učinkovito pri zdravljenju revmatičnega artritisa (in to je samo ena od bolezni, za katero je primerna), da je prihranila državnemu gospodarstvu letno približno milijardo dolarjev za delovni čas, ki bi sicer šel v izgubo...«

Podatek napravi nedvomno močan vtis in je zato umestno, da se vprašamo, če je to sama čista resnica, oziroma vsa resnica. Če naj sodimo po članku, ki ga je objavil ugledni konservativni list »The Times« 23. oktobra 1964, je odgovor negativen. Doktor Oswald Sawage, častni zdravniški tajnik britanskega Raziskovalnega sveta za artritis in revmo, naj bi bil na nekem predavanju v New Yorku izjavil, da so kortizon in njemu sorodna zdravila doslej »sprožila več problemov, kot pa so jih bila rešila«. Prav zaradi tega naj ne bi smeli poseči po tem sredstvu, dokler nismo preizkusili »vseh drugih, količnik

opravičenih metod«. In v tistih maloštevilnih primerih, ko so ti preparati učinkoviti, bi bilo treba bolnika seznaniti z dejstvom, da ne gre za zdravilo, od katerega si lahko pričakuje ozdravitev; zdravljenje je zelo težko in verjetnost stranskih učinkov velika. Sploh pa da velja pravilo, da se dolgoročni izgledi za artritidne bolnike s kortizonom niso izboljšali in bi, natančno pretehtano, bolniki morda bolje opravili z aspirinom. Skoro poldrugo desetletje potem ko je bila ta trditev izrečena, lahko samo pripomnimo, da dr. Savage še ni mogel vedeti, da bo nekoč tudi zdravilo, ki ga je tedaj še lahko smatral za nedolžno, namreč aspirin, zadela obtožba, da povzroča želodčne čire.

Dejstvo, da so se pri kortizonu pojavile terapevtske omejitve in pa stranski učinki, je pripravilo lekarniške družbe do tega, da so začele iskati nove variante. Mehanizem smo pač spoznali že pri penicilinu in antibiotikih. Tokrat so prišli na dan, ob velikem hrupu reklame, »kortikalni steroidi«. Vtis, ki ga je pri potrošnikih hotela vzbuditi industrija, je bil ta, da gre za zdravila, ki odlično nadomeščajo kortizon — in to brez njegovih neprijetnih plati. Najprej se je pojavil Prednison, ki ga je predstavila družba Schering že leta 1955. Sledil mu je Prednisolon ter druge variante. Spet je prišlo do pojavnosti, ki ga že poznamo. Kljub ostrim reklamnim bitki, so ostale cene bistveno nespremenjene: za tržno gospodarstvo je to kričeča anomalija. Glavni adut pri teh glasnih prodajnih kampanjah je bil ta, da naj bi bili omejili stranske učinke.

Navedemo primer! Leta 1958 je družba Merck začela prodajati Decadron. Zdravnikom je bilo rečeno, da se pri zdravljenju ne javljajo motnje, ki so jih navadno pričakovali od drugih kortikalnih steroidov: mišična utrujenost, slabost, glavobol, vrtoglavica, neješčnost. Sploh pa da so stranski učinki izredno redki. Za zdravnike so bile to dobre novice, in v dobrih desetih mesecih si je Decadron zagotovil že četrtino tovrstnih prodaj.

Že nekaj mesecev po prihodu tega zdravila so se oglasili prvi svareči glasovi, le da jih je bilo naiti v sorazmerno malo razširjenih strokovnih revijah kot na primer Annals of Rheumatic Diseases (Letopis revmatičnih bolezni), medtem ko se je družba Merck oglašala v zdravniškem tisku z veliko naklado, po pošti in po reprezentantih. Dr. Edward Boland je že leta 1958 zapisal: »Zgleda, da je pri dozah, ki imajo enako terapevtsko moč, število primerov stranskih učinkov enako tako pri dexametazonu (Decadron) kot pri prednisolonu.«

Čez čas je prišlo tudi to zdravilo pred Kefauverjevo preiskovalno komisijo. Na zatožni klopi je tokrat bil dr. Augustus Gibson, šef zdravniškega raziskovalnega oddelka. Moral je jasno priznati, da je trditev, češ da stranskih učinkov ni, netočna. Kefauver se je nato obrnil na predsednika družbe Merck in ga vprašal, zakaj se družba hvali »naša glavna skrb je bolnik — nobenih stranskih učinkov«. Connorju je ušlo: »To reklamo uporablja naš mednarodni oddelak.« Ko se je predsednik Mercka čez sekundo zavedel, kaj je bil pravzaprav rekel, je bila škoda za njegovo družbo že nepopravljiva. Zaman mu je skušal priskočiti na pomoč Gibson: »Ne strinjamo se z zgrešenimi trditvami; tako doma kot na tujem.«

Kefauver je samo prebral Merckovo reklamo: »Doslej še ni prišlo do poročil o zaskrbljujočih stranskih učinkih, ki bi jih bilo moč pripisati Decadronu.« Ali bi morda dr. Gibson lahko potrdil resničnost te trditve? Odgovor bo verjetno še precej časa spadal med manjše bisere iz soonih dvoran: »Ne bi rekel, da je danes resnična.« S.M.

—o—

Umrli je France Gorkič

Nadaljevanje s 5 strani

ležij starejšim primorskim javnim in kulturnim delavcem pridobil trdno in splošno priznano mesto v današnji slovenski kulturni stvarnosti, ki bi bila brez tega izvirnega prispevka osiromašena. Udeležencem številnih slavij ob odkritjih spomenikov in spominskih plošč (teh je nad trideset) je gotovo v živem spominu razpoloženje in slog, v katerem so potekala. Vodil jih je vedno Gorkič, z ognjevito besedo je zbrano občinstvo navduševal prof. Bednarik, s šaljivimi vložki razveseljeval šegavi Ludvik Zorzut, vmes pa se je prepletalo petje narodobudnih pesmi in recitiranje Gregorčičevih poezij. Vse je bilo obarvano z nekoliko starinsko noto, prav to pa je klubovim slavjem dajalo enkratnost in sproščeno domačnost.

Pok. Franceta Gorkiča so pokopali v pektek, 18. t.m. v Vrtojbi. Pogrebne obrede je vodil domači župnik Jožko Kragelj, ki je o pokojniku govoril v cerkvi, asistiral pa mu je kanalski dekan Srečko Šuligoj. Na grobu je o pokojnikovi življenjski poti in zlasti o njegovem delu v Klubu starih goriških študentov spregovoril ravnatelj Goriškega muzeja Branko Marušič, v slovo pa so mu zapeli domači pevci.

Pokojnikovim sorodnikom izreka ob boleči izgubi iskreno sožalje tudi naš list.

Kaj bo prinesel Sadatov obisk?

(nadaljevanje s 1. strani)

gov zunanji minister Fahmi, kar pomeni, da je egiptoski predsednik tvegati razbitje enotnosti znotraj svoje vlade. Na razumevanje je doslej naletel le pri Jordaniji in Sudanu ter morda Saudski Arabiji, čeprav ta, kolikor je znano, še ni zavzela natančnega stališča do potovanja v Izrael.

Bo torej Sadatov obisk koristil stvari miru na Bližnjem vzhodu, bo pripomogel k sklicanju ženevske mirovne konference? Na taka vprašanja danes ni mogoče z gotovost-

jo odgovoriti. Vsekakor pa drži, da se je Sadat izkazal za izredno pogumnega politika in državnika, ko se je odločil za pot neposrednih pogajanj in z dejanji dokazal, da se je Egipt odpovedal uporabi sile kot sredstva za urejanje odnosov med narodi in državami na tako kočljivem predelu sveta, kot je Bližnji vzhod.

izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51